

Öğretmenlerin Sınıf Yönetimine Yönelik Algıları: Nitel Bir Analiz¹

Teachers' Perceptions for Classroom Management: Quality Analysis

Ramazan ERTÜRK , Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Bolu Atatürk İlkokulu, koroglu522@hotmail.com

Ertürk, R. (2022). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimine Yönelik Algıları: Nitel Bir Analiz. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 52-75.

Geliş tarihi: 14 Mayıs 2021

Kabul tarihi: 10 Ocak 2022

Yayımlanma tarihi: 28 Haziran 2022

Öz. Öğretmenlerin sınıf yönetimine yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan ve nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Bolu ili Yeniçağa ilçesinde bulunan üç ilkokulda görev yapan ve gönüllülük esasına göre belirlenen 25 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme yöntemi ve yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sorularının her biri kategori olarak ele alınmış ve elde edilen veriler çözümlenerek her kategoriye uygun kodlar oluşturulmuştur. Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin sınıf yönetiminde en çok karşılaştığı güçlüklerden bazıları; farklı hazır bulunuşluk düzeyinde öğrencilerle ders yapma, sınıf içi disiplini sağlama, öğrencilerle etkili iletişim kuramamadır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etmede en çok kullandıkları yöntemlerden bazıları; ilgi ve yeteneklere göre sorumluluk verme, zamanı etkili kullanma, güdülemeyi iyi yapma, derse etkileyici giriş yapmadır. Tükenmişlik, stres, motivasyon düşüklüğü-isteksizlik, öfkelenme, iş doyumunun azalması, gerginlik, üzüntü, öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkilerinden bazılarıdır. Öğretmenlerin bazıları kalabalık grupların yönetimi, zaman yönetimi, sabırlı ve sakin olma, olumlu bir sınıf ortamı oluşturma, dikkat çekme, güdüleme, sorun çözme becerisi gibi bazı konularda kendilerini yeterli görmekte iken; bazı öğretmenler en çok iletişim, öfke kontrolü, zaman yönetimi, sınıf kurallarını uygulama, davranış yönetimi, yenilikçi öğretim yöntem teknikleri, güdüleme, öğrenci sorunlarını çözme konularında kendilerini yetersiz görmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Sınıf, Sınıf yönetimi, Öğretmen, Yönetim.

Abstract. The study group of the study, which aims to determine teachers' perceptions of classroom management and which uses case study, one of the qualitative research designs, consists of 25 teachers working in 3 primary schools in Yeniçağa district of Bolu province and determined on a voluntary basis. The study group was determined using easily accessible situation sampling. An interview form consisting of interview method and structured questions was used to collect data in the study. The data were analyzed by descriptive analysis. Each of the research questions was considered as a category, and the data obtained were analyzed and codes suitable for each category were created. According to the results of the research, some of the most common difficulties faced by teachers in classroom management are; lecturing with students at different levels of readiness, providing in-class discipline, and inability to communicate effectively with students. Some of the methods most frequently used by teachers to cope with the difficulties they face in classroom management are; Giving responsibility according to interests and abilities, using time effectively, doing motivation well, making an impressive introduction to the lesson. Burnout, stress, low motivation-unwillingness, anger, decreased job satisfaction, tension, sadness are some of the effects of teachers' classroom management difficulties. While some of the teachers see themselves competent in some subjects

¹Bu çalışmanın kısa metni 11-14 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da düzenlenmiş olan 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

such as management of large groups, time management, being patient and calm, creating a positive classroom environment, drawing attention, motivation, and problem solving skills; Some teachers find themselves inadequate in communication, anger management, time management, enforcement of classroom rules, behavior management, innovative teaching method techniques, motivation, and solving student problems.

Keywords: Classroom, Classroom management, Teacher, Administration.

Extended Abstract

Introduction. The difficulties faced by the teachers, who are at the center of the teaching, in classroom management, the ways to cope with these difficulties and their competencies in classroom management are very important. Since the study aims to determine the problems faced by teachers in classroom management in today's classrooms, their solutions, and their perceptions of their competencies regarding classroom management, it is thought that it will contribute to both teachers and classroom management courses in education faculties.

Method. Case study, one of the qualitative research methods, was used in the study. Qualitative research method is used when an in-depth and comprehensive knowledge is required on a subject (Patton, 2014). The case study, on the other hand, offers researchers the opportunity to closely examine the data they obtain in a specific context, and enables the investigation and revealing of the holistic and meaningful features of real events (Creswell, 2015; Yin, 2003). The study group of the research consists of 25 teachers who work in three primary schools in Yeniçağa district of Bolu province in the 2017-2018 academic year and is selected on a voluntary basis (Baki and Gökçek, 2012). Easily accessible situation sampling, which provides speed and practicality to the researcher, was used in the sample selection (Yıldırım and Şimşek, 2013). An interview form consisting of interview method and structured questions was used to collect data in the study. The interview form was prepared with the help of one assessment and evaluation expert, one expert in education management and one lecturer. Before the application, it was determined that the questions were understandable by conducting a pilot application with three teachers outside the study group. During the interview, necessary explanations were made to the teachers. The interview with each teacher took an average of 21 minutes.

Findings. According to the research findings, some of the most common difficulties faced by teachers in classroom management are; lecturing with students at different levels of readiness, providing in-class discipline, and inability to communicate effectively with students. Some of the methods most frequently used by teachers to cope with the difficulties they face in classroom management are; giving responsibility according to interests and abilities, using time effectively, maintaining motivation well, making an impressive introduction to the lesson. Burnout, stress, low motivation-unwillingness, anger, decreased job satisfaction, tension, sadness are some of the effects of teachers' classroom management difficulties. While some of the teachers see themselves competent in some subjects such as management of large groups, time management, being patient and calm, creating a positive classroom environment, drawing attention, motivation, and problem solving skills; some teachers find themselves inadequate in communication, anger management, time management, applying classroom rules, behavior management, innovative teaching method techniques, motivation, and solving student problems.

Results and Discussion. According to the results of the research, when the difficulties that teachers encounter most in classroom management are evaluated, teaching students of different readiness levels requires serious preparation planning. In this context, teachers should know well the characteristics of these students in the classroom and whether they are ready for the knowledge and skills to be gained at the classroom level, and they should prepare the activities in the classroom accordingly. In addition, primary school students will learn and adopt the classroom rules, become responsible, and gain the consciousness of living collectively because it is normal for these students to talk to each other and to be distracted quickly according to their age. Therefore, it may take a long time to create a classroom order under the guidance of teachers. Also, family problems can affect their students. The teacher should identify these students and try to attract these students to the school and lessons by communicating with their families.

Some of the methods teachers use in dealing with the difficulties they face in classroom management are giving responsibility according to their interests and abilities, using time effectively, reminding the goals and objectives, maintaining motivation and making the lead-in impressive, dealing with students with learning difficulties one-on-one, making private interviews, and enriching the lesson using materials. Although the results generally correspond to some studies conducted in the literature with the results of this research, methods, such as giving responsibility according to the interests and abilities achieved in this study, dealing with students with learning difficulties, enriching the course by using materials, coming prepared for the lesson, dealing with students' problems, avoiding comparisons between students, and using the tone of voice draw attention, are seen (Erdem, 2016; Tertemiz, 2000; Yılmaz, 2008; Yumuşak and Balcı, 2018). Therefore, teachers' giving responsibility to students according to their interests and abilities will enable students to achieve success, coming prepared for the lesson will make it easier for the teacher to do what, when and how, and it will be the teacher's compass. Teachers' comparisons between students may cause students to feel *I am not successful anyway*. Such an approach magnifies the problem and complicates the solution. Therefore, keeping teachers away from comparison between students will prevent the occurrence of undesirable behaviors and increase the success of the teacher in classroom management by providing convenience to the teacher in preventing these behaviors.

According to the results of the research, the feeling of burnout and stress of teachers, which are the negative effects of the conflict in schools, can cause communication problems with students, develop negative feelings about the school and lessons, and decrease their motivation and achievement (Evers et al., 2004). The teaching profession is a profession that requires high motivation, vigorous, happy excitement and enthusiasm. The adverse effects of teachers' classroom management difficulties will prevent them from being effective and efficient, and thus the quality of education, student and school success will also decrease.

The most important factor affecting students' learning is classroom management. Organizing the classroom, conducting activities, managing time effectively, creating a positive environment in the classroom, and managing student behavior are the classroom methodology skills that teachers should have (Akin, 2006). An effective classroom management can provide quality education environment in the classroom. However, effective classroom management is only possible if teachers have classroom management skills (Demirel, 2005). Therefore, as a result of the research, having classroom management competencies in such areas as teachers' management of crowded groups, time management, being patient and calm, diversifying teaching methods and techniques, creating a positive classroom environment, establishing eye contact, drawing attention, motivation, problem solving skills, using body language, communicating with families, ensuring participation will contribute to the creation of a quality education environment in the classrooms, and will ensure that teachers demonstrate effective and quality classroom management, and thus, education activities are effective and of high quality.

Effective communication and discipline between teacher and student, providing the appropriate mental environment for management (Marzano, 2003), teachers' arranging the classroom, defining and apply classroom rules, observing students' behavior, dealing with unwanted behavior, using time effectively, motivating students to the lesson, encouraging learning (Watkins and Wagner, 2000), suitability of teaching methods and techniques used in the classroom (Balay and Sağlam, 2008), knowing the student, using student-centered teaching methods and techniques, providing motivation, giving importance to cooperation with the family, (Kırbaş and Atay, 2017), having problem solving skills (Sadık, 2000), and anger management (Kökdemir, 2004) are important elements in classroom management. Therefore, according to the results of this study, teachers' thinking that they are inadequate in classroom management in areas such as communication, anger

control, time management, attention drawing, behavior management, innovative teaching method techniques, motivation, field knowledge, and problem solving may cause them to fail in terms of classroom management. Failure of classroom management, which is one of the most important factors in the contribution of classroom activities to student success, will prevent the achievement of the desired goals.

The following recommendations have been developed in line with the results of the research:

- Due to the negative effects teachers experience in classroom management, improvements such as depreciation and early retirement can be made.
- Teachers can develop their insufficient areas by attending seminars and in-service trainings on in-class communication, anger management, time management, attention-grabbing, behavior management, innovative teaching method techniques, drawing students' attention to the lesson, teaching with students with distraction, motivation and problem solving.

Giriş

Toplumların kalkınmasında ve gelişmişliğinde en önemli faktörlerden birisi eğitimidir. Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1986). Eğitim sürecinde en önemli eğitim kurumları okullardır. Toplumdaki bireylerin sahip olmaları istenen temel bilgi, beceri ve davranışların kazandırılmasının büyük bir kısmını okullar üstlenmiştir. Aile, din ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumların ve toplum içinde olmanın insana kazandırdığı çeşitli yaşantıların ürünü olarak bir eğitimden söz edilebilirse de, hemen hemen her toplumda planlı eğitim okulun görevidir (Bloom, 1979). Okullar, topluma faydalı bireyler yetiştirmek için eğitimin toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal işlevlerini yerine getirmek amacını taşırlar. Bu bağlamda okullarda gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerinin büyük bölümünün gerçekleştirildiği sınıf ortamlarının düzenlenmesi ve yönetimi eğitimin önemli bir alanını oluşturmaktadır. Çünkü sınıflar öğrencilerin birbiriyle iletişim kurmalarını ve sosyalleşmelerini sağlayan yerler olup öğrenciler birlikte yaşamayı, kurallar oluşturmayı ve bu kurallar çerçevesinde yaşamayı sınıflarda öğrenmektedirler. Sınıflar, eğitim ve öğretimin gerçekleştiği fiziksel mekân olmanın yanında insanın yetiştirildiği yerdir. Öğrenci sistemli olarak kuralları, sosyal hayata ait birçok davranış ve tutumları sınıfta öğrenmektedirler (Yegen, 2019). Öğrencinin öğretmen ve arkadaşlarıyla bir arada bulunduğu bu önemli mekân öğrenciyi psikolojik ve sosyal olarak etkileyecektir. Bu bağlamda sağlıklı bir sınıf ortamının oluşturulmasının oluşturmak eğitimin amaçlarına ulaştırılmasında oldukça önemli olduğu söylenebilir. Sınıfta yaşantıların ve öğrenmenin olduğu ortamın kalitesi, düzenlenmesi ve organize edilmesi öğretmenin sorumluluğundadır (Aydın, 2006). Öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerini verimli biçimde yürütebilmesi, sınıfında olumlu bir ortam oluşturması ile olanaklı olabilmektedir. Sınıftaki olumlu ve rahat bir ortam, hem öğrencilerin derse katılımlarını artıracak hem de öğretmenin sınıf yönetimini kolaylaştıracaktır. Sınıftaki öğretim etkinlikleri pek çok değişkenden etkilenebilmektedir. Öğrencilerin özellikleri, sınıfın büyüklüğü, okulun bulunduğu çevrenin özellikleri, öğretmenlerin sınıf yönetimi alanındaki yeterliği önemli değişkenler arasında sayılabilir. Bu değişkenlerin göz önünde bulundurulması ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturulması ise öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi becerisi ile olanaklı olabilecektir.

Genel anlamda sınıf yönetimi, eğitimsel amaçlara ulaşılabilme için planlamadan değerlendirmeye kadar gerekli olan kuram, model, ilke, teknik ve kavramların planlı ve bilinçli olarak uygulanmasını sağlayan etkinlikler (Erdoğan, 2011), sınıf kurallarının belirlenmesi, öğretmenin liderliği, iletişim, güdülenmenin (motivasyonun) sağlanması, zaman yönetimi, gerekli öğrenme ortamının oluşturulması gibi birbiriyle ilişkili ve birbirini etkileyen birçok bilgi ve beceri alanından oluşmaktadır (Arı ve Saban, 1999). Öğretmen ve öğrencilerin sınıf içerisindeki çalışmalarını engelleyen öğelerin önlenmesi ve ortadan kaldırılmasını içeren sınıf yönetimi, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanması ve sınıfta yapılan etkinliklerin etkili biçimde düzenlenmesi ve sürdürülmesi, bu süreçte zamanın iyi yönetilmesi ve öğrencilere rehberlik edebilme becerisidir (Başar 2004; Turan, 2004). Sınıf yönetimi, öğrencilerin oturma düzeni ve kimlerle birlikte oturacağını, ders saatlerinin ayarlanmasını, materyallerin düzenlenme şekli ve öğrencilerin katılımlarının sağlanmasını içeren bir süreçtir ve verimli bir eğitim ortamının oluşmasını sağlar (Emmer ve Gerwels, 2005).

Sınıf yönetiminin amacı, öğrenciler için uygun öğrenme etkinlikleri düzenlemek, zamanı iyi kullanmak ve hedeflere ulaşmaktır. Fakat öğretmenlerin bilgi, beceri, öğrenme hızları ve güdülenme düzeyleri farklı öğrencilerin bulunduğu sınıflarda eğitim öğretim etkinliklerini yürütmek zorunda olmaları, karşılaştıkları en önemli güçlüklerden birisidir. Dolayısıyla öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin geliştirilerek daha verimli ve başarılı bir sınıf ortamı oluşturabilmeleri, öğretmenlerin temel yeterlikleri arasında kabul edilmektedir (Akın, 2006; Denkdemir, 2007). Amaçlı bir etkinlik olan sınıf yönetimi, öğretimi kolaylaştırır, olumlu ve destekleyici bir sınıf iklimini oluşturulması ve bunun

sürdürülmesini sağlar, öğrencilerin istenmedik ve zarar verici davranışlarının önlenmesine ve istenilen davranışlar sergilemelerine katkı sunmaktadır (Sadık, 2000). Sınıf yönetimi, sınıfta meydana gelen olaylar ve davranış sorunlarını içeren bir süreç olmasının yanında öğretmenlerin öğretimsel süreçteki davranışlarının nasıl olması gerektiğini, öğretim etkinliklerinin örgütlenmesini de kapsamaktadır. Belirtilen durumlara dikkat edilmesi öğretmenlerin etkili sınıf yönetimlerini sağlayacaktır.

Sınıf yönetimi modelleri geleneksel, önlemsel, tepkisel, gelişimsel ve bütünsel olarak ele alınmaktadır (Başar, 2004). Geleneksel modelde merkezi konumda öğretmen vardır. Sınıf içerisinde yapılan her türlü etkinlikte öğretmen aktif, öğrenci pasif bir rol oynamaktadır. Sınıf kuralları öğretmen tarafından belirlenir. Öğrencilerin görüşlerine yer verilmez (Demirtaş, 2005). Gelişimsel sınıf yönetimi modelinde öğrencilerin fiziksel, bilişsel, duygusal, psikomotor ve sosyal gelişim düzey ve özellikleri dikkate alınır. Öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal, cinsel, ruhsal özelliklerinin yanında bütün ilerleme özelliklerinin gerektirdiği etkinliklerin uygulanmasını ve öğrencilerin buna göre yönlendirilmesi gerektiğini savunan bir modeldir (Başar, 2004). Önlemsel model, meydana gelebilecek istenmeyen davranışı önceden tahmin etmeye ve bir dizi önlemler almaya dayanır. Çıkabilecek olası sorunlar için çeşitli düzenlemeler yapma, kurallar oluşturma, plan ve program yapma önlemsel modelin bir parçasıdır (Sarıtaş, 2000). Tepkisel modelin diğer adı klasik modeldir. Tepkisel modelin amacı, istenmeyen durum veya davranışın değiştirilmesidir. Modelin işleyişi, istenmeyen davranışın sonucuna verilen tepki şeklindedir. Sınıfta düzen sağlamak için verilen tepkiler arasında ağırlıklı olarak ödül ve ceza vardır (Başar, 2004). Bütünsel modelde ise, tepkisel, gelişimsel ve önlemsel modeller birlikte kullanılmaktadır (Erdoğan, 2011). Bu modelde öğrenci temelde bulunur. Öğrenci sınıfın öznesi konumundadır. Sınıftaki kurallar, etkinlikler geleneksel yaklaşımın aksine öğretmen tarafından değil, öğrenciler tarafından uygun bir şekilde tartışılarak belirlenmektedir (Başar, 2004).

Sınıf yönetimi, yönetsel, eğitimbilimsel (pedagojik) ve stratejik anlamda sınıfın düzenlenmesi ve sınıf içi çalışmalarını yönlendirmektir. Çeşitli ve çok sayıda öğretimsel çalışma ve çaba ile ortaya çıkan sınıf içi çalışmalar belli ölçütlere (standartlara) ulaştığı zaman eğitimsel yaşantılara dönüşebilmektedirler. Bu eğitimsel yaşantıların oluşmasını sağlayacak eğitim durumlarını oluşturmak ve ayarlamak etkili bir sınıf yönetimini gerekli kılmaktadır (Ertürk, 1991). Etkili sınıf yönetimi sınıftaki tüm öğrencilerin öğretim ortamından en üst düzeyde yararlanmalarını, derse katılımlarının artmasını, olası problem davranışların önlenmesini sağlamaktadır (Sucuoğlu vd., 2009). Öğretmen davranışları etkili sınıf yönetiminin en önemli değişkenlerinden biridir (Şahin, 2011). Öğretmenin uyguladığı öğretim yöntem teknikler, karşılaştığı sorunlar ve bunlarla baş etme yöntemleri, öğrencilerle iletişimi ve öğrencilere yaklaşımı öğretmenin sınıf yönetimini etkilemektedir. Dolayısıyla öğretmen sınıfta öğrencilere destek olmalı, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini kolaylıkla açıklayabilecekleri, akranlarıyla rahatlıkla iletişim kurabilecekleri, işbirliği yapabilecekleri bir sınıf ortamı oluşturmalarıdır. Çünkü öğrencilerin beklentileri bu yöndedir (Demirtaş ve Kahveci, 2010). Eğitimde başarıya ulaşmak için ilk ve temel adım olan etkili bir sınıf yönetimi öğrencilerin kendilerini anlayarak öz değerlendirme yapabilmelerini ve öz denetime sahip olmalarını sağlamaktadır (Özsoy, 2003). Dolayısıyla sınıf yönetiminde öğrencilerin kişisel ve psikolojik gereksinimlerine dayalı bir sınıf yönetimi için öğretmenler tarafından öğrencilerin bu gereksinimlerini ve bunlarla ilişkili olan davranış örüntülerini anlamaları ve öğrencilerin kişisel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir sınıf ortamı oluşturmaları gerekmektedir (Celep, 2001). Ayrıca öğrencileri istenilen tutum ve davranışlar sergilemelerini de etkili bir sınıf yönetimi bilgi, beceri ve yeterliliğini gerekli kılmaktadır. Ancak öğretmenlerin sınıf yönetimi ilkelerini bilmeleri yanında bu ilkeleri sınıf ortamında uygulamaları oldukça önem taşımaktadır (Can ve Baksi, 2014). Bu da öğretmenin sınıf yönetimi yeterliliği ve becerisiyle olanaklı duruma gelebilir. Verimli ve etkili bir eğitim öğretim ortamının oluşturulmasında sınıf yönetimi ciddi uzmanlık gerektiren bir konudur. Öğretmenin sınıf yönetimi becerisi, nitelikli bir eğitim yönetimini ve eğitimi de beraberinde getirecektir (Yalçınkaya ve Tombul, 2002).

Sınıfın fiziksel düzeni, plan-program, ilişki yönetimi, davranış düzeni ve zaman yönetimi sınıf yönetiminin çalışma alanını oluşturan boyutlardır (Başar, 2004). Bu boyutların yanında sınıf yönetimini öğrenci, aile, yöneticiler, okulun fiziki durumu akran grubu gibi birçok etmen (faktör) etkilemektedir. Literatüre bakıldığında sınıf yönetim sürecini olumsuz yönde etkileyen davranışlar “problem davranışlar” (Ho, 2004), “davranış problemleri” (Atıcı, 2016; Güder, Alabay & Güner, 2018), “yıkıcı davranışlar” (Ho & Leung, 2002), “istenmeyen davranışlar” (Ding, Li, Li & Kulm, 2010; Sun & Check, 2012; Sun, 2014; Kaya & Ataman, 2017; Medikoğlu ve Dalaman, 2018) olarak ifade edilmiştir. Sınıfta istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına yol açan temel faktörler sıkılma, dikkat çekme ve güç isteği, intikam alma ve özgüven kaynaklıdır. Açlık, susuzluk, tuvalet ihtiyacı, sınıftaki fiziksel düzen ve sınıf alanı, uzun süren etkinlikler, dinlenme arasının verilmemesi, çatışma, kavga etme gibi davranışlar da etkili sınıf yönetimini engelleyen davranışlardır (Walters & Frei, 2007). Etkili bir sınıf yönetimini engelleyen ve istenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasına sebep olan öğretmen kaynaklı davranışlar alaycı ve aşağılayıcı tutum sergileme, kin gütme, öğrenci kayırma, bir şeyi gereğinden fazla büyütme, öğrencilerin sözünü kesme ve onları dinlememe, yukarıdan aşağıya doğru bir iletişim tarzını benimseyerek farklı düşünce ve önerilere açık olmayan bir yönetim tarzını benimseme, ağır ve monoton bir ders sunma, öğrencinin katılımının olmadığı, tekdüze bir öğretimsel strateji uygulama, öğrencilerin güçlü yönlerini görmek yerine başarısızlıklarını ve güçsüz yönlerini ortaya çıkarma, öğrencilerin anlamsız ve verimsiz yoğun olarak ödevlendirilmesi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini göz ardı ederek her öğrenciye aynı görev ve sorumluluğu vermek, her öğrenciden aynı sonucu beklemek ve tutarsız davranışlar sergilemektir (Pagliaro, 2011). Tüm bunlar öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini olumsuz etkilemekte, eğitim öğretim faaliyetlerin niteliğini düşürebilmektedir. Çünkü sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturma (Akyol, 2001), sınıf içerisindeki yaşantıların önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda düzenlenmesi ve yönetilmesi öncelikle öğretmenin sorumluluğundadır (Aydın, 2003). Dolayısıyla eğitim öğretimin merkezinde bulunan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlükler, bu güçlüklerle baş etme yolları ve sınıf yönetimine yönelik yeterlikleri oldukça önem taşımaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimine yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öğretmenlerin;

1. Sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle yönelik görüşleri nedir?
2. Sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etmeye yönelik görüşleri nelerdir?
3. Sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?
4. Sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Sınıf yönetiminde yetersiz oldukları konulara yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama yöntemi ve aracı, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, bir konu ile ilgili derinlemesine ve kapsamlı bir bilgi elde edilmek istendiğinde kullanılmaktadır (Patton, 2014). Durum çalışması ise, araştırmacılara elde ettikleri verileri belirli bir bağlamda yakından inceleme fırsatı sunmakta ve yaşanan gerçek olayların bütünsel ve anlamlı özelliklerinin araştırılmasını ve ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır (Creswell, 2015; Yin, 2003). Bu bağlamda öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlükler, bu güçlüklerle baş etme yolları, karşılaşılan güçlüklerin öğretmenlere etkileri, öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili yeterli oldukları

ve kendilerini yetersiz gördükleri konular derinlemesine ve ayrıntılı olarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 01.02.2021 tarih ve 2021/05 sayılı Etik Kurul Değerlendirme Raporu ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Çalışma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2017-2018 öğretim yılında Bolu ili Yeniçağa ilçesinde üç ilkokulda görev yapan 51 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin seçiminde araştırmacıya hız ve kolaylık sağlayan kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2013) ve amaçlı örnekleme yöntemi kapsamında belli bir amaç doğrultusunda ayrıntı elde etmek, derinlemesine ve zengin veriler sağlamayı hedefleyen ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır (Teddlie ve Tashakkori, 2015). Dolayısıyla araştırmada sınıf yönetimi konusunda güçlük yaşama ölçütü olarak belirlenmiş olup 25 öğretmen örnekleme yer almıştır. Öğretmenlerin % 52'si kadın (n=13), % 48'i erkektir (n=12). % 16'sı 1-5 yıl arası kıdeme (n=4), %20'si 6-40 yıl arası kıdeme (n=5). % 24'ü 11-15 yıl arası kıdeme, (n=6), % 24'ü 16-20 yıl arası kıdeme (n=6); % 16'sı 21 yıl ve daha fazla kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin % 16'sı ön lisans mezunu (n=4), %60'ı lisans mezunu (n=15), % 24'ü yüksek lisans mezunudur (n=6).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme yöntemi ve yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu 1 ölçme ve değerlendirme, 1 eğitim yönetimi alanında uzman olmak üzere 2 öğretim görevlisinden yardım alınarak hazırlanmıştır. Ölçme değerlendirme uzmanı soruların yapısı ve araştırma sorularına uygunluğu hakkında, eğitim yönetimi uzmanı soruların araştırma konusuna uygunluğu hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. Uygulama öncesi çalışma grubu dışında yer alan ve sınıf yönetiminde güçlük çektiğini ifade eden ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 3 öğretmen ile pilot uygulama yapılarak soruların anlaşılır olduğu saptanmıştır. Görüşmede öğretmenlere araştırmanın içeriği ve sorular ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Her öğretmen ile yapılan görüşme ortalama 21 dakika sürmüştür. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda sunulmuştur:

1. Sınıf yönetiminde karşılaştığınız güçlükler nelerdir? Açıklar mısınız?
2. Sınıf yönetiminde karşılaştığınız güçlüklerle nasıl baş ediyorsunuz? Hangi yöntemleri kullanıyorsunuz? Açıklar mısınız?
3. Sınıf yönetiminde karşılaştığınız güçlükler sizi nasıl etkiliyor? Açıklar mısınız?
4. Sınıf yönetiminde yeterli olduğunuzu düşündüğünüz özellikleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?
5. Sınıf yönetiminde yeterli olmadığınızı düşündüğünüz konular nelerdir? Açıklar mısınız?

Verilerin Analizi

Veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalar kapsamında düzenlenebilmekte ve görüşme ile gözlem süreçlerinde kullanılan sorular veya belirlenen boyutlar dikkate alınarak tündengeyim şeklinde sunulabilmektedir. Görüşme yapılan katılımcıların görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda görüşme dökümleri oluşturulduktan sonra okuma yapılarak kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın her bir sorusu kategori olarak kabul edilmiş ve tanımlanmıştır. Daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, toplanan verilerin kodlanmasını ve temalar altında yer almasını kolaylaştırmaktadır

(Strauss ve Corbin, 1990). Bulgular kısmında her bir kategorinin altında öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntı şeklinde verilerek bulgular desteklenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda araştırma süreçlerinin tutarlılığıyla ilişkili olan güvenirliliği sağlamaya yönelik soruların açık ve anlaşılır olması, kodlamalar arasındaki tutarlılık, araştırmacının rolünün belirlenmesi oldukça önemlidir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmanın dış güvenirliliğini artırmak için katılımcı öğretmenlere yönelik bilgiler, araştırmada kullanılan görüşme formunda yer alan sorular, veri analizinde izlenen süreçler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. İç güvenirliliği sağlamak için araştırma soruları kapsamında belirlenen kategorilere uygun kodlar oluşturulmuş ve kodlar geçerlik çalışmaları kapsamında ölçme değerlendirme ve eğitim yönetimi alanında uzman iki öğretim üyesi tarafından incelenerek kodlamaların kategorilere uygunluğu karşılaştırma yapılarak kontrol edilmiştir. Araştırmada güvenirlilik çalışmaları kapsamında Miles ve Huberman'ın (1994) Güvenirlilik= Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100 formülü kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucu puanlayıcılar arası tutarlık oranı yüzde %96 olarak hesaplanmıştır. %70 ve daha üstü tutarlık yüzdesi yeterli görüldüğünden yapılan analizlerin güvenilir olduğu saptanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre elde edilen bulguların anlamlılığı ve inandırıcılığı iç geçerlik, başka durumlara aktarılabilir olması veya uygunluğu dış geçerlikle ilgilidir. İç geçerlik kapsamında araştırmacı tarafından bulgularda bütünlük ve tutarlılığın sağlanması amacıyla veri toplama ve analiz sürecinde öğretmenlerle yapılan görüşme süresi soruların cevaplanabilme süresine uygun olarak ayarlanmıştır. Dış geçerliği sağlamak amacıyla görüşme formunun hazırlanması, verilerin toplanması ve analizi ayrıntılı olarak açıklanmış ve süreç araştırmanın belli aşamalarında uzman görüşlerine başvurularak tamamlanmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle yönelik görüşleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1.
Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlükler

Kategori	Kodlar	f
Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan Güçlükler	Hazır bulunuşluk düzeyi farklı olan öğrencilerle ders yapma	13
	Sınıf içi disiplini sağlama	10
	Sessizliği sağlama	8
	Öğrencilerin birbiriyle konuşmalarını engelleme	6
	Ders materyalleri eksik olan öğrencilerin ilgilerinin başka tarafa yönelmesi	6
	Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için farklı yöntem teknikler uygulamama	5
	Aile içi sorunları olan öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama	4
	Derse ilgi ve dikkat çekememe	3
	Öğrencilerle etkili iletişim kuramama	3
	Öğrencileri güdüleme	3
	Öğrencilerin derse geç gelmesi	3
	Söylenenleri yaptırma zorluk yaşama	2
	Söz almadan konuşma	2
	Öğrencilerin kişisel sorunlarını anlama	2
	Derslere uygun materyal sağlayamama	2
	Sınıfı öğretime hazırlama	2
	Grup çalışmalarını yönetme	2
Öğrencilerin başka işlere yönelmesi	1	

Dikkat eksikliği olan öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama	1
Hiperaktif öğrencilerin sınıfta dolaşmaları	1
Öğrencilerin ders dışı konularla ders akışını aksatmaları	1
Öğrenciler arası iletişim bozuklukları (şikayet, sözlü sataşma vb.)	1
Öğrencilerde görev sorumsuzluğu	1
Öğrencilerin derse ilgisiz olmaları	1
Sınıfın uygun genişlikte olmayışı	1

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetiminde en çok karşılaştığı güçlükler; hazır bulunuşluk düzeyi farklı olan öğrencilerle ders yapma (f=13), sınıf içi disiplini sağlama (f=10), sessizliği sağlama (f=8), öğrencilerin birbiriyle konuşmalarını engelleme (f=6), ders materyalleri eksik olan öğrencilerin ilgilerinin başka tarafa yönelmesi (f=6), öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için farklı yöntem teknikler uygulamaya (f=5), aile içi sorunları olan öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama (f=4), derse ilgi ve dikkat çekememe (f=3), öğrencilerle etkili iletişim kuramama (f=3), öğrencileri güdüleme (f=3) öğrencilerin derse geç gelmesidir (f=3). Öğretmenlerin dikkat eksikliği olan öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama (f=1) ve hiperaktif öğrencilerin sınıfta dolaşması (f=1) gibi konularda güçlük çekmeleri de dikkat çekici bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu, öğretmenlerin dikkat ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerle ders işleme yöntem ve teknikleri konusunda mesleki gelişim ihtiyaçları olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin sınıfta farklı düzeyde ve hazır bulunuşluk düzeyinde öğrencilerin varlığını bilmeleri ve sınıftaki öğretim yöntem ve tekniklerini bu anlamda çeşitlendirerek her bir öğrenciye hitap edebilecek ve her bir öğrenciyle iletişim kurabilecek etkinlikler hazırlayarak bu etkinlikleri uygulamaları sınıf yönetiminde daha başarılı olmalarına ve karşılaştıkları güçlükleri en aza indirmelerine katkı sunabilir. Ayrıca öğrencilerin hem bireysel hem de aile olarak iyi tanınması, öğretmenlere öğrencilere nasıl yaklaşması gerektiği hakkında fikir verecektir. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

"Sınıfımda farklı hazır bulunuşluk düzeyinde olan öğrencilere yönelik etkinlik hazırlamada çok zorlanıyorum. Bu da ders sırasında boşluk oluşmasına neden oluyor" (Ö2).

"Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerim var. Bu öğrencilerime yönelik ne yapacağım konusunda bilgi eksikliğim sınıfı yönetmemde sorunlarla karşılaşmama neden olabiliyor. Çünkü bu öğrencilerime özel etkinlik veya çalışma kağıdı düzenlemediğimden veya bu öğrencilerle iletişim kuramadığımda başka işlerle uğraşıyorlar" (Ö11).

"Öğrencilerimle çok zor iletişim kuruyorum. Onları ilgilerini derse çekmede ve güdülenmelerini sağlamada sorunlar yaşıyorum" (Ö20).

"Öğrencilerim birbiriyle çok konuşuyorlar. Birbirlerine sürekli müdahale ediyorlar. Bunu önleyemiyorum" (Ö6).

"Öğrencilerin derslerde söz almadan konuşmalarını bir türlü önleyemedim. Bu durum dersin akışını bozmakta, benimde sınıfa olan hakimiyetimi engellemektedir" (Ö19).

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etme yöntemlerine yönelik görüşleri Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etme yöntemleri

Kategori	Kodlar	f
	İlgi ve yeteneklere göre sorumluluk verme	13

Zamanı etkili kullanma	11
Amaç ve hedefleri hatırlatma	9
Güdülemeyi iyi yapma	8
Derse girişi etkileyici yapma	8
Grup çalışmaları yapma	7
Sessiz bekleme ve sessiz olanlara teşekkür etme	7
Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle birebir ilgilenme	6
Özel görüşmeler yapma	6
Rehber öğretmene yönlendirme	5
Göz teması kurma	5
Dersi materyal kullanarak zenginleştirme	5
Öğrenciye yaklaşma	5
Konuşmayı birden durdurma	4
Güçlüklerle Baş Etme Yöntemleri	
Ses tonunu iyi kullanma	4
Farklı konulara geçiş dikkati toplama	4
Öğrencilere derste mesafeli davranma	3
Doğru iletişim kurma	3
Empati yapmalarını isteme	3
Diğer meslektaşlardan yardım alma	3
Kurallar belirleyip uyulmasını sağlama	3
O öğrenciye söz verme	3
Bağırma	2
Derse hazırlıklı gelme	2
Öğrencilerin problemleriyle ilgilenme	2
Sözlü uyarı	2
Öğrencileri karşılaştırmaktan uzak durma	2
Öğrencilerin derse katılımlarını sağlama	2
Sorunu saptama	2
Aile ile görüşme	2
Olumlu davranışları ödüllendirme	2
Öğrencileri boş zamanlarda dinleme	1
Görmezden gelme	1

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etmede en çok kullandıkları yöntemlerin; ilgi ve yeteneklere göre sorumluluk verme (f=13), zamanı etkili

kullanma (f=11), amaç ve hedefleri hatırlatma (f=9), güdülemeyi iyi yapma (f=8), derse girişi etkileyici yapma (f=8), grup çalışmaları yapma (f=7), sessiz bekleme ve sessiz olanlara teşekkür etme (f=7), öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle birebir ilgilenme (f=6), özel görüşmeler yapma (f=6), rehber öğretmene yönlendirme (f=5), göz teması kurma (f=5), dersi materyal kullanarak zenginleştirme (f=5), öğrenciye yaklaşma (f=4), konuşmayı birden durdurma (f=4) ses tonunu iyi kullanma (f=4) ve farklı konulara geçiş dikkati toplama (f=4) olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerle baş etme yöntemleri incelendiğinde daha çok planlı biçimde derse hazırlanmaya ilişkin yöntemleri kullandıkları görülmektedir. Örneğin yetenek ve eğilimlere göre sorumluluk verme, zamanı etkili kullanma, amaç ve hedefleri hatırlatma, güdülemeyi iyi yapma, derse girişi etkileyici yapma, grup çalışmaları yapma ders öncesi öğretmenlerin hazırlık yapmasını gerekli kılan yöntemler olarak yorumlanabilir. Bu bağlamda öğretmenlerin etkili bir sınıf yönetimi için öncelikle derse hazırlıklı gelmeleri ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini iyi bilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etme yöntemlerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

"Öğrencilerimi tanımaya çalışıyorum. Onları tanıdıkça ilgi ve yeteneklerine göre sorumluluk veriyorum. Onlar sorumluluklarını yerine getirme mutluluğunu yaşıyor ben de sınıfımı rahatlıkla yönetebiliyorum" (Ö5).

"Etkinlikleri ders süresine uygun olarak hazırlamaya ve uygulamaya gayret ediyorum. Bu sayede öğrencilerin sürekli ilgileneyeceği bir şeyler oluyor" (Ö10).

"Ben sınıf yönetiminde derse girişin ve öğrencilerin derse karşı güdülenmelerini sağlamanın çok önemli olduğunu düşünüyorum" (Ö17).

"Konuşan veya dersin akışını bozan öğrencilerle karşılaştığımda susup bekliyorum. Benim sustuğumu görünce öğrencilerim de susuyor. Sonra sessiz olanlara teşekkür ediyorum. Bu etkili oluyor" (Ö24).

"Sınıfta sorun ortaya çıkaran öğrencilerimle birebir görüşmeler yaparak davranışının nedenlerini veya niçin böyle davrandığını bulmaya çalışıyorum. Sonuca ulaştığımda öğrendiğim bilgiler doğrultusunda öğrencim ile iletişim kuruyorum. Bazen de rehberlik servisine yönlendiriyorum" (Ö3).

Tablo 3'te öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkilerine yönelik görüşleri gösterilmektedir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkileri

Kategori	Kodlar	f
Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan Güçlüklerin Etkileri	Tükenmişlik	12
	Stres	12
	Güdülenme düşüklüğü-isteksizlik	11
	Sıkılma	9
	Öfkelenme	8
	İş doyumunun azalması	8
	Gerginlik	7
	Üzüntü	7
	Derse tekrar odaklanamama	6
	Aşırı disiplinli ve kuralcı olma	6
	Dersin hemen bitmesini isteme	5
	Sınıftan ayrılma isteği	5
	Bıkkınlık	4
	Yıpranma	4

Sert görünme	4
Sorunlarla baş etme sonucu güdülenme	3
Ses yükseltme	3
Ağlama	3
Mutsuz olma	3
Umutsuzluğa kapılma	2

Tablo 3'e göre öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkileri tükenmişlik (f=12), stres (f=12), güdülenme düşüklüğü-isteksizlik (f=11), sıkılma (f=9), öfkelenme (f=8), iş doyumunun azalması (f=8), gerginlik (f=7), üzüntü (f=7), derse tekrar odaklanamama (f=6), aşırı disiplinli ve kuralcı olma (f=6), dersin hemen bitmesini isteme (f=5), oradan uzaklaşma isteği (f=5), bıkkınlık (f=4), yıpranma (f=4) ve sert görünme (f=4) olarak saptanmıştır. Görüldüğü üzere öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlükler onları olumsuz olarak etkilemektedir. Dolayısıyla sınıfta eğitim öğretim etkinliklerinin merkezinde yer alan ve sınıf lideri olarak öğretmenlerin yaşadığı güçlüklerin onları olumsuz etkilemesi doğrudan verilen eğitimin niteliğini etkilemesi olasıdır. Nitekim belirtilen etkilerle karşı karşıya kalan öğretmenin etkili ve verimlilik düzeyinin düşmesi de normal karşılanabilir. Ancak bazı öğretmenlerin (f=3) sorunlarla baş etme sonucu güdülendiklerini belirtmeleri dikkat çekici bir bulgu olarak saptanmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin yaşadıkları güçlüklerin olumlu katkılarının olduğu biçiminde de yorumlanabilir. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkilerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

"Sınıfta karşılaştığım sorunlar karşısında kendimi tükenmiş hissediyorum" (Ö1).

"Strese giriyorum. Sınıfı iyi yönetemediğimde bunalıyorum. Bu durum bende strese neden oluyor" (Ö27).

"Motivasyonum düşüyor. Hiçbir şey canım istemiyor. Sıkılıyorum, isteksizlik oluşuyor" (Ö11).

"Sınıf yönetiminde karşılaştığım güçlükler öfkelenmeme sebep olabiliyor. Bu da bende gerginlik oluşturuyor, mutsuz oluyorum. Hatta bazen sınıftan ayrılmak istiyorum" (Ö15).

"Sınıf kurallarını çok sıkı uyguluyorum, disiplinli davranıyorum" (Ö32),

"Çok yıprandığımı hissediyorum, mutsuz oluyorum ve mesleğimden bıktığımı düşünüyorum" (Ö20).

"Dersin hemen bitmesini istiyorum. Çünkü yoruluyorum" (Ö7).

"Umutsuzluğa kapıldığım anlar oluyor. Öğretmenlik mesleğini yapamayacağımı düşünüyorum" (Ö8).

Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik görüşleri Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik görüşleri

Kategori	Kodlar	f
Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri	Kalabalık grupların yönetimi	9
	Zaman yönetimi	8
	Sabırlı ve sakin olma	7
	Öğretim yöntem ve teknikleri	6
	Olumlu sınıf ortamı oluşturma	6
	Göz teması kurma	5

Dikkat çekme	4
Güdüleme	4
Sorun çözme becerisi	4
Ödev kontrolü	4
İstenmedik davranışları önleme	4
Vücut dilini kullanma	4
Ailelerle iletişim	4
Katılımı sağlama	3
Empati kurma	3
Ses tonunun kullanımı	3
Derslerde ilgiyi canlı tutma	3
Öğrencilere söz vermede adaletli olma	3
Derse katılanları kutlama	3
Mesleği sevme	2
Planlı ve disiplinli çalışma	2
Geri bildirim alma	2
Öğrencinin derse etkin (aktif) katılımını sağlama	2
Dersi ilgisini çekecek şekilde sunma	2
Eşit ve adaletli davranma	2
Kararlı ve tutarlı davranma	1
Etkin öğrenme ortamı sağlama	1
Dersin amaçlarını sunma	1
Sınıf kurallarını uygulamak	1
Öfke kontrolü	1
Öğrencileri etkin dinleme	1
Sınıftaki kaynakların kullanımı	1
İlişki yönetimi	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetiminde en çok kalabalık grupları yönetme (f=9), zaman yönetimi (f=8), sabırlı ve sakin olma (f=7), öğretim yöntem ve teknikleri (f=6), olumlu sınıf ortamı oluşturma (f=6), göz teması kurma (f=5), dikkat çekme (f=4), güdüleme (f=4), sorun çözme becerisi (f=4), ödev kontrolü (f=4), istenmedik davranışları önleme (f=4), vücut dilini kullanma (f=4), ailelerle iletişim (f=4), katılımı sağlama (f=3), empati kurma (f=3), ses tonunun kullanımı (f=3), derslerde ilgiyi canlı tutma (f=3), öğrencilere söz vermede adaletli olma (f=3) ve derse katılanları kutlama (f=3) gibi konularda yeterli oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

"Sınıflarımız kalabalık olmasına rağmen kalabalık sınıfları yönetmede yeterli olduğumu düşünüyorum" (Ö7).

"Derslerde zamanı çok iyi kullanıyorum. Zaman yönetimi konusunda iyiyim diyebilirim. Etkinlikleri ders sürelerine uygun olarak planlıyorum" (Ö23).

"Sınıfta çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanıyorum. Öğrencilerin özelliklerine ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre yöntem ve teknikleri çeşitlendirebiliyorum" (Ö8).

"Sınıf yönetiminde dikkat çekme ve güdülemenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Dikkat çekme iyi olur, öğrenciler derse karşı motive edilirlerse pek sorun meydana gelmiyor. Ben bu konuda kendimi yeterli görüyorum" (Ö13).

"Sınıfta oluşan sorunları çözmeye çok başarılıyım. Hemen sorunu anlamaya ve sorunu oluşturan nedenlere odaklanıyorum. Sorunların asıl nedeninin ortaya çıkarınca buna yönelik önlemler alıyorum ve sınıfı yönetmem kolaylaşıyor" (Ö20).

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yetersiz oldukları konulara yönelik görüşleri Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5.

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yetersiz oldukları konulara yönelik görüşleri

Kategori	Kodlar	f
Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Yetersiz Oldukları Konular	İletişim	18
	Öfke kontrolü	11
	Zaman yönetimi	11
	İstenmeyen davranışları önleyebilme	8
	Sınıf kurallarını uygulama	7
	Dikkat çekme	6
	Davranış yönetimi	6
	Yenilikçi öğretim yöntem teknikleri	5
	Etkinliklerin yönetimi	5
	Öğrencilerin derse ilgilerini çekme	5
	Dikkat dağınıklığı olan öğrencilerle öğretim	5
	Öğrencileri güdüleme	4
	Sessizliği sağlama	4
	Tutarlı davranışlar sergileme	4
	Alan bilgisi	4
	Öğrenci sorunlarını çözme	4
	Öğrencilerin özelliklerini fark etme	4
	Materyal üretme ve kullanma	3
	Psikolojik danışmanlık ve rehberlik	3
	Okul, veli öğrenci ilişkilerini yönetme	3
Empati kuramama	2	
Hiperaktif olan öğrencilerle öğretim	2	
Davranış yönetimi	2	

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetiminde en çok iletişim (f=14), öfke kontrolü (f=11), zaman yönetimi (f=11), istenmeyen davranışları önleyebilme (f=8), sınıf kurallarını uygulama (f=7), dikkat çekme (f=6), davranış yönetimi (f=6), yenilikçi öğretim yöntem teknikleri (f=5), etkinliklerin yönetimi (f=5), öğrencilerin derse ilgilerini çekme (f=5), dikkat dağınıklığı olan öğrencilerle öğretim (f=5) öğrencileri güdüleme (f=4), sessizliği sağlama (f=4), tutarlı davranışlar sergileme (f=4), alan bilgisi (f=4), öğrenci sorunlarını çözme (f=4), öğrencilerin özelliklerini fark etme (f=4) konularında kendilerini yetersiz gördükleri saptanmıştır. Öğretmenlerin yetersiz olduklarını düşündükleri konular değerlendirildiğinde sınıf yönetiminde bazı güçlüklerle karşılaşmaları doğal karşılanabilir. Çünkü sınıf içi ilişkilerin yönetimi, öfkelenmeden sorunlarla mücadele edebilme, etkinliklerin iyi zamanlanması ve dersin iyi planlanması, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önleyebilme, sınıf kurallarının uygulanabilmesi, derse planlı bir şekilde gelerek dikkat çekme, güdülenmeyi sağlama, her öğrenciye dokunabilecek yöntem ve teknikleri uygulama ve iletişimi sağlama, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin derse katılımlarını sağlayabilme

öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre etkinlik hazırlama ve uygulayabilmenin etkili bir sınıf yönetimi için gerekli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğretmenlerin bu konularda kendilerini yetersiz görmeleri onların sınıf yönetiminde zorlanmalarına neden oluyor olabilir. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yetersiz oldukları konulara yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

"Öğrencilerle iletişim konusunda yetersiz olduğumu düşünüyorum. Çünkü çoğu zaman birbirimizi anlamada güçlük çekiyoruz. Aramızda iletişim kopukluğu oluyor" (Ö16).

"Zamanı iyi yönetemiyorum. Ya etkinlikler süre bitmeden bitiyor, ya da süre etkinlikleri uygulamadan bitiyor. Zaman konusunda denge kuramıyorum" (Ö9).

"Yenilikçi öğretim metotları konusunda mesleki gelişime ihtiyacım var. Güncel öğretim yöntem ve teknikleri konusunda eksiklerim olduğunu düşünüyorum. Bu durum sınıfta verimli olmamı engelliyor ve dolayısıyla sınıf yönetiminde de sorunların ortaya çıkmasına neden oluyor" (Ö2).

"Sınıf kurallarını bir türlü uygulamıyorum. Bu konuda tutarlı olamıyorum. Davranışlarımda istikrarı sağlayamıyorum" (Ö18).

"Dikkat eksikliği veya hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerle ders işleme yöntemleri ve onlara nasıl davranacağım konusunda yeterli bilgiye sahip değilim" (Ö14).

Etik Beyan

Bu araştırma Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 01.02.2021 tarih ve 2021/05 sayılı Etik Kurul Değerlendirme Raporu ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin sınıf yönetiminde en çok karşılaştığı güçlükler; hazır bulunuşluk düzeyi farklı olan öğrencilerle ders yapma, sınıf içi disiplini sağlama, sessizliği sağlama, öğrencilerin birbiriyle konuşmalarını engelleme, ders materyalleri eksik olan öğrencilerin ilgilerinin başka tarafa yönelmesi, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için farklı yöntem teknikler uygulayamama, aile içi sorunları olan öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama, derse ilgi ve dikkat çekememe, öğrencilerle etkili iletişim kuramama, öğrencileri güdüleme ve öğrencilerin derse geç gelmesidir. Öğretmenlerin farklı hazır bulunuşluk düzeyinde olan öğrencilerle ders yapması ciddi bir hazırlık ve planlamayı gerektirmektedir. Bu bağlamda öğretmenler sınıfta bu öğrencilerin özelliklerini ve sınıf düzeyinde kazandırılacak bilgi ve becerilere hazır olup olmadıklarını iyi bilmeli ve sınıfta gerçekleştirilen etkinlikleri buna göre hazırlamalıdır. Çünkü eğitimde yeni bir davranış değişikliğinin meydana gelebilmesi, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine bağlıdır. Bu nedenle öğrenci kazanacağı yeni davranış için gerekli olan ön koşul niteliğindeki bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlara sahip olmalıdır (Başar, 2001). Öğretmen de öğrencilerin sahip olduğu bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları iyi tespit etmeli ve eğitim öğretim etkinliklerini buna göre planlamalıdır. Nitekim planlı yapılan eğitim öğretim etkinlikleri sınıf yönetimini de kolaylaştıracaktır. Ayrıca ilkökul öğrencilerinin sınıf kurallarını öğrenip benimsemeleri, sorumluluk sahibi olmaları, toplu olarak yaşama bilincini kazanmaları süreç içerisinde gerçekleşecektir. Çünkü yaş itibarıyla bu öğrencilerin birbiriyle konuşmaları, dikkat ve ilgilerinin çabuk dağılması normaldir. Dolayısıyla öğretmenlerin rehberliğinde sınıf düzeninin oluşturulması uzun sürebilmektedir. Ayrıca öğrencilerin aile içi sorunları onları etkileyebilir. Öğretmen bu öğrencileri belirlemeli ve ailelerle işbirliği yapmalı ve bu öğrencilerin okula ve derslere olan ilgisini çekmeye çalışmalıdır. Alanyazın incelendiğinde Aküzüm ve Nazlı (2017), araştırmalarında öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunları öğrencilerin derste

lavaboya gitmek için izin istemeleri, öğrencilerin birbirlerini şikayet etmeleri, öğrencilerin söz almadan konuşmaları, ders sırasında arkadaşları ile fısıldaşmaları olarak saptamıştır. Kırbaş ve Atay (2017), derste izin almadan konuşma, öğretmeni dinlememek, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olması, disiplin uygulanamaması, dikkat eksikliği, ödev yapmama, sık tualete gitme, ders esnasında başka işlerle meşgul olma gibi konuların sınıf yönetiminde karşılaşılan sorunlar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bazı çalışmalarda da (Bal, 2005; Baysal, 2009; Hemde, 2010; Sadık ve Arslan, 2015; Uğurlu vd., 2014) öğretmenlerin en çok karşılaştıkları güçlükleri şikayet etme, izinsiz konuşma, derse karşı ilgisizlik, sınıfta dolaşma, kendi aralarında konuşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazındaki çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla bu araştırmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerle baş etmede en çok kullandıkları yöntemler ilgi ve yeteneklere göre sorumluluk verme, zamanı etkili kullanma, amaç ve hedefleri hatırlatma, güdülemeyi iyi yapma, derse girişi etkileyici yapma, grup çalışmaları yapma, sessiz bekleme ve sessiz olanlara teşekkür etme, öğrenme gücünü olan öğrencilerle birebir ilgilenme, özel görüşmeler yapma, rehber öğretmene yönlendirme, göz teması kurma, dersi materyal kullanarak zenginleştirme, öğrenciye yaklaşma, konuşmayı birden durdurma, ses tonunu iyi kullanma ve farklı konulara geçip dikkati toplamadır. Kırbaş ve Atay (2017), etkili bir sınıf yönetiminde derslerin etkinlik ağırlıklı ve öğrenci merkezli işlenmesi, sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte belirlenmesi, veli, öğretmen, idare işbirliği, planlama ve öğrencileri tanımanın önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aküzüm ve Nazlı (2017), çalışmalarında sınıf yönetiminde karşılaşılan güçlüklerle baş etme yöntemlerinin öğrenci ile göz teması kurma, sorunu anlamaya çalışma, jest ve mimik hareketleriyle uyarma, sorumluluk verme, öğrenciyle özel konuşma, aile ile işbirliği ve sınıf kurallarını hatırlatma olduğunu saptamışlardır. Alanyazındaki bazı çalışmalarda (Erdem, 2016; Tertemiz, 2000; Yılmaz, 2008; Yumuşak ve Balcı, 2018), öğretmenlerin sınıftaki sorunlarla öğrencinin yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlatarak ve kuralları hatırlatarak, öğretmenlerin etkili planlar yapıp öğrenci katılımını etkin duruma getirerek, öğrencide görmek istedikleri davranışlar konusunda tutarlı olup, sınıfı sürekli kontrol ederek ve sınıfta uyulması gereken kuralları belirleyerek baş ettikleri saptanmıştır. Ayrıca belirtilen çalışmalarda okulun ve sınıfın fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve düzenlenmesi, eğitim öğretim sürecinin iyileştirilmesi ve bu süreçte kullanılan yöntem ve tekniklerin çeşitlendirilmesi, sağlıklı bir iletişimin oluşturulması, veli öğretmen iletişiminin yapılması, öğretmenlerin öğrencilere rol model olarak demokratik ve hoşgörülü davranışlar sergilemeleri, rehberlik etme, öğrencilere adlarıyla seslenme, göz teması kurma, istenmeyen davranışın görmezden gelinmesi ve aniden durma gibi yöntem ve davranışlarla sınıf yönetiminde karşılaşılan sorunlarla baş edilebildiği ortaya çıkarılmıştır. Şahin ve Arslan (2014), çalışmalarında öğrencilerle bireysel görüşmeler yapma, sorumluluk verme, olumlu davranışları takdir etme, sınıf kurallarının öğrencilerle belirlenmesi, ailelerle işbirliği yapma yöntemlerinin; Kılıçoğlu (2015) ise, olumlu davranış örnek gösterme, olumsuz davranış sergileyen öğrencinin derse katılımını sağlama, öğrencinin yerini değiştirmek gibi yöntemlerin öğretmenler tarafından sınıfta meydana gelen sorunların çözümünde kullanıldığını belirtmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarıyla alanyazında yer alan çalışmaların sonuçları genel olarak örtüşse de bu çalışmada ulaşılan ilgi ve yeteneklere göre sorumluluk verme, öğrenme gücünü olan öğrencilerle birebir ilgilenme, dersi materyal kullanarak zenginleştirme, derse hazırlıklı gelme, öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenme, öğrenciler arası karşılaştırmalardan uzak durma, ses tonunu iyi kullanma gibi yöntemlerin dikkat çekmekte olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin öğrencilere ilgi ve yeteneklerine göre sorumluluk vermeleri öğrencilerin başarıya ulaşmalarını ve yaşadıkları mutlulukla derse daha çok katılımlarını sağlayacaktır. Derse hazırlıklı gelme, öğretmenin neyi, ne zaman ve nasıl yapacağını kolaylaştırır ve sınıf yönetiminde etkili olmasını sağlar. Çünkü planlama, öğretmenin yol haritası, pusulasıdır. Dersi çeşitli materyallerle desteklemek, farklı öğrenme yapılarında ve öğrenme gücünü olan öğrencilere dersin daha fazla hitap etmesini ve bu öğrencilerin derse etkin katılımlarını; öğrencilerin problemleriyle ilgilenme, onların yaşadıkları problemlerin belirlenmesi ve çözümüne katkı sunarak okul ve derslerle daha çok

ilgilenmelerini sağlayabilir. Üzerinde az durulan bir konu olmasına rağmen öğretmenlerin öğrenciler arasında kıyaslama yapmaları öğrencilerde *Ben zaten başarılı değilim* hissinin oluşmasına neden olabilir. Böyle bir yaklaşım, sorunu daha çok büyütür ve çözümü zorlaştırır. Dolayısıyla öğretmenlerin öğrenciler arası kıyaslamadan uzak durmaları, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engelleyecek ve bu davranışların önlenmesinde öğretmene kolaylık sağlayarak öğretmenin sınıf yönetimindeki başarısını artıracaktır.

Araştırma sonucuna göre, tükenmişlik, stres, güdülenme düşüklüğü-isteksizlik, sıkılma, öfkelenme, iş doyumunun azalması, gerginlik, üzüntü, derse tekrar odaklanamama, aşırı disiplinli ve kuralcı olma, dersin hemen bitmesini isteme, oradan uzaklaşma isteği, bıkkınlık, yıpranma, sert görünme, problemlerle baş etme sonucu motive olma, ses yükseltme, ağlama, mutsuz olma ve umutsuzluğa kapılma öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı güçlüklerin etkileridir. Öğretmenlerin sınıfta disiplin sorunları yaşamaları, sınıfı etkili yönetememeleri stres yaşamalarına, tükenmişlik düzeylerinin yükselmesine ve mesleği bırakmalarına neden olabilmektedir (Brouwers ve Tomic, 2000; Oliver ve Reschly, 2007). Sınıf yönetiminin öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde de oldukça önemli olduğu söylenebilir (Behroozi, 2017). Öğretmenlerin yaşadığı tükenmişlik duygusu ve stres, öğrencilerle iletişim sorunlarının ortaya çıkmasına, öğrencilerin okul ve derslere yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine, güdülenme düzeylerinin ve başarılarının azalmasına yol açabilmektedir (Evers vd., 2004). Öğretmenlik mesleği güdülenmesinin yüksek olmasını, dinç olmayı, mutlu bir şekilde heyecan ve istekli olmayı gerektiren bir meslektir. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin öğretmenleri olumsuz etkilemesi etkili ve verimli olmalarını engelleyecek ve dolayısıyla eğitimin niteliği, öğrenci ve okul başarısı da düşecektir.

Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin kendilerini sınıf yönetiminde en çok yeterli gördükleri alanlar; kalabalık grupların yönetimi, zaman yönetimi, sabırlı ve sakin olma, öğretim yöntem ve teknikleri, olumlu bir sınıf ortamı oluşturma, göz teması kurma, dikkat çekme, güdüleme, sorun çözme becerisi, ödev kontrolü, istenmedik davranışları önleme, vücut dilini kullanma, ailelerle iletişim, katılımı sağlama, empati kurma, ses tonunun kullanımı, derslerde ilgiyi canlı tutma, öğrencilere söz vermede adaletli olma ve derse katılanları kutlamadır. Öğrencilerin öğrenmelerini etkileyen en önemli faktör sınıf yönetimidir. Sınıfın düzenlenmesi, etkinliklerin yürütülmesi, zamanın etkin yönetilmesi, sınıfta olumlu bir ortam oluşturma, öğrenci davranışlarının yönetimi öğretmenlerin sahip olması gerekli sınıf yöntemi becerileridir (Akın, 2006). Öğrencilerin sınıfta uygulanan etkinliklere katılımlarının sağlanması, zamanın verimli ve etkili kullanılması, sınıfta ortaya çıkan olumsuz davranışların azaltılması etkili sınıf yönetimi ile mümkündür. Sınıf yönetimi etkili olmadığı zaman ortaya çıkan sorunlar, öğrencilerin başarılarını azaltmakta, davranışlarını olumsuz etkilemekte, sosyalleşmelerine engel olmaktadır (Johansen vd., 2011). Öğretmenlerin sınıf yönetimine yönelik yeterlik algıları, sınıfta ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve bu davranışlarla başa çıkmada, edim (performans) ve güdülenme düzeylerinin yükselmesinde, zorluklarla mücadele etmelerinde ve stresi kontrol altında tutmalarında etkili bir rol oynamaktadır (Kushner, 1993). Etkili bir sınıf yönetimi sınıfta nitelikli eğitim ortamlarının oluşmasını sağlayabilir. Ancak etkili bir sınıf yönetimi öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin olmasıyla olanaklıdır (Demirel, 2005). Dolayısıyla öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki yeterlikleri sınıflarda nitelikli eğitim ortamının oluşturulmasına katkı sunacak, öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini sergilemelerini ve dolayısıyla eğitim etkinliklerinin verimli ve nitelikli olmasını sağlayacaktır.

Öğretmenler sınıf yönetiminde en çok iletişim, öfke kontrolü, zaman yönetimi, istenmeyen davranışları önleyebilme, sınıf kurallarını uygulama, dikkat çekme, davranış yönetimi, yenilikçi öğretim yöntem teknikleri, etkinliklerin yönetimi, öğrencilerin derse ilgisini çekme, dikkat dağınıklığı olan öğrencilerle öğretim, öğrencileri güdüleme, sessizliği sağlama, tutarlı davranışlar sergileme, alan

bilgisi, öğrenci sorunlarını çözme, öğrencilerin özelliklerini fark etme konularında kendilerini yetersiz görmektedirler. Öğretmen ve öğrenci arasında etkili iletişim ve disiplin, yönetim için uygun zihinsel ortamı sağlamak (Marzano, 2003), öğretmenlerin sınıfı düzenlemeleri, sınıf kurallarını tanımlamaları ve uygulamaları, öğrencilerin davranışlarını gözlemlemeleri, istenmedik davranışlarla başa çıkmaları, zamanı etkili kullanmaları, öğrencileri derse güdülemeleri, öğrencileri öğrenmeye özendirmeleri (Watkins ve Wagner, 2000), sınıf içinde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerin uygun olması (Balay ve Sağlam, 2008) sınıf yönetiminde önemli unsurlardır. Kırbas ve Atay (2017) da öğrenciyi tanıma, öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri kullanma, güdüleme sağlama, aileyle işbirliğine önem verme, önleyici disiplin stratejilerini uygulamanın etkili bir sınıf yönetimi sağlayacağını belirtmiştir. Sınıf içi iletişimin niteliği, öğretmenin sınıf yönetiminde başarılı olmasında ve öğretimin etkili ve verimli biçimde gerçekleştirebilmesinde oldukça önem taşımaktadır. Öğretmenler sınıfta öğrencilerin psikolojik ve akademik beklentilerini dikkate alma ve o doğrultuda bir iletişim geliştirme konusunda sorun yaşayabilmektedirler (Celep, 2001). Ayrıca sorun çözme becerisi konusunda yetersiz olan öğretmenler sorunları olan öğrencilerin dersten uzaklaşmasına veya akademik yönden başarısız olmasına neden olabilir. Öğretmenler sorunlu davranışın nedenlerini anlamaya çalışarak süreci başarılı biçimde yönetebilir (Sadık, 2000). Eğitimin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması öğretmenin öğrencileriyle sağlıklı ve etkili bir iletişim kurmasını zorunlu kılmaktadır. Öğretmenin öğrencileriyle kurduğu iletişimde hassas olması olumlu sınıf ortamının oluşmasına ve öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarına katkı sağlayacaktır. Nitekim Arslantaş (1998), etkili bir eğitimin, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin başarılı olmasına bağlı olduğunu vurgulamıştır. Öğrencilerin dersleri sevmesi öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin niteliği ile ilişkilidir (Güçlü, 2001). Öğretmen ders içinde öğrencilerine karşı olumlu iletişim becerileri sunması gerektiğini bilmelidir. Öğretmenin sahip olduğu iletişim becerisi öğretimin niteliğini, öğrencilerin derse dikkatlerinin çekilmesini sağlayacaktır (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). Özetle etkili iletişim, öğretmen ve öğrenciler ile öğrencilerin kendi aralarındaki etkileşimin kalitesini artırarak öğrencilerin başarısını, derse katılımını, dersten zevk almalarını arttıracak; öğrencilerin okula ve öğretmene karşı tutumlarının olumlu olmasını sağlayacaktır.

Öğretmenlerin kendilerini yetersiz olarak gördükleri öfke yönetimi de oldukça önemli bir konudur. Çünkü öfke iyi yönetilmediğinde insan ve doğadaki canlılar açısından tehlike oluşturabilecek bir duruma gelebilmektedir. Öfke yönetimi bireylerin saldırganlıktan ve şiddet içeren davranışlardan uzak, kendisine ve çevresine zarar vermeyecek şekilde duygularını kontrol etmesini sağlamaktadır (Kökdemir, 2004). Bu anlamda görevi insan yetiştirmek olan öğretmenlerin öfkelerini kontrol edebilmeleri ve hem öğrencilere hem de kendilerine zarar vermemeleri için oldukça önemli bir durumdur. Dolayısıyla öğretmenlerin öfke kontrolüne yönelik seminer ve kurslara katılarak bu konudaki eksiklerini tamamlamaları sınıf yönetiminde daha başarılı olmaları sağlayacak ve dolayısıyla olumlu bir sınıf ortamı oluşturmada öğretmenlere önemli bir katkı sunacaktır.

Öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda kendilerini yetersiz olarak ifade etmeleri dikkat çekici bir sonuçtur. Zamanın eğitim-öğretim için belirlenmiş olan amaçlar doğrultusunda kullanılması oldukça önemlidir. Etkili bir öğretim için zamanın etkin bir biçimde ve planlı kullanılması gerekmektedir (Ekici, 2011). Öğretmenler için zaman yönetimi öğretimin yönetimi kadar önemlidir. Zamanı etkili kullanabilmenin en önemli şartı planlı olmaktır. Verimi üst seviyede tutmak isteyen bir öğretmen, öğretim faaliyetlerinin tamamını mutlak planlamaya çalışır (Gülşen, 2011). İyi yönetilen sınıfta öğretime ayrılan zaman daha uzun ve verimlidir. Zamanın iyi yönetildiği bir sınıf ortamında daha az sınıf yönetimi problemleri bulunmaktadır (Erden, 2008). Dolayısıyla öğretmenlerin ders öncesi, ders sırası ve ders sonrasında yapacaklarıyla ilgili iyi bir zaman planlaması yapmaları sınıf yönetimi becerilerini arttıracaktır.

Sonuç olarak öğretmenlerin iletişim, öfke kontrolü, zaman yönetimi, istenmeyen davranışları önleyebilme, sınıf kurallarını uygulama, dikkat çekme, davranış yönetimi, yenilikçi öğretim yöntem teknikleri, etkinliklerin yönetimi, öğrencilerin derse ilgisini çekme, dikkat dağınıklığı olan öğrencilerle öğretim, öğrencileri güdüleme, sessizliği sağlama, tutarlı davranışlar sergileme, alan bilgisi, öğrenci problemlerini çözme gibi konularda yetersiz olduklarını düşünmeleri sınıf yönetimi anlamında başarısız olmalarına neden olabilir. Sınıfta uygulanan etkinliklerin öğrenci başarısına katkı sunmasında en önemli etkenlerden biri olan sınıf yönetiminin başarısız olması istenen amaçlara ulaşılmasını engelleyecektir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Öğretmenlere dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerle iletişim ve öğretim, öğrenme güçlüğü olan ve hazır bulunuşluk düzeyi farklı olan öğrencilere yönelik uygulanabilecek yenilikçi ve farklı yöntem teknikler konularında eğitimler verilebilir. Ayrıca bu konuların öğretmen adaylarının öğretim programlarında da yer alması sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin olumsuz etkilerini en aza indirmek için öğretmenler sınıf yönetiminde güçlüklerle baş etme yöntemleri, stresle mücadele gibi konularda eğitimler verilmelidir.
- Öğretmenlerin sınıf yönetiminde yaşadıkları olumsuz etkilerden dolayı, yıpranma payı, erken emeklilik gibi iyileştirmeler yapılabilir.
- Öğretmenlere sınıf içi iletişim, öfke kontrolü, zaman yönetimi, istenmeyen davranışları önlenmesi, sınıf kurallarının etkin uygulanması, dikkat çekme, davranış yönetimi, yenilikçi öğretim yöntem teknikleri, öğrencilerin derse ilgisini çekme, dikkat dağınıklığı olan öğrencilerle öğretim, güdüleme, problem çözme konularında seminer, kurs ve hizmet içi eğitimler verilerek yetersiz oldukları alanlar geliştirebilir.

Kaynakça

- Akın, U. (2006). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Aküzüm, C., ve Nazlı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları, nedenleri ve bu sorunlarla baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 1(2), 88-102. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/391463> adresinden erişilmiştir.
- Akyol, H. (2001). *Olumlu öğrenmeye uygun bir ortam oluşturma, sınıf yönetimi* (Ed. Küçükahmet, L.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arı, R., ve Saban, A. (1999). *Sınıf yönetimi*. Konya: Günay Ofset.
- Arslantaş, Y. (1998). *Sınıf yönetiminde öğretmen iletişim becerilerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Atıcı, M. (2016). İlköğretim öğrencilerinin davranış problemleriyle baş etme konusunda öğretmen psikolojik danışman iş birliğine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 55-68.
- Aydın, A. (2003). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın ve Dağıtım.
- Baki, A., ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(12), 1-21. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70397> adresinden erişilmiştir.
- Bal, T. (2005). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin disiplin anlayışları ve kullandıkları disiplin yöntemleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Balay, R. ve Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146330> adresinden erişilmiştir.
- Başar, E. (2001). *Genel öğretim yöntemleri*. Samsun: Kardeşler Ofset ve Matbaa.
- Başar, H. (2004). *Sınıf yönetimi* (11. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baysal, N. (2009). *İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına, bunların nedenlerine ve çözüm yollarına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Behroozi, M. (2017). Evaluating the quality of professors' teaching process based on students' view and professors of Persian Gulf University. *Contemporary Educational Researches Journal*, 7(4), 167-173. <https://doi.org/10.18844/cej.v7i4.2719>.
- Bloom, B. S. (1979). İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme (Türkçe çeviri: D. A. Özçelik) Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Brouwers, A., & Tomic, W. (2000). A longitudinal study of teacher burnout and perceived self-efficacy in classroom management. *Teaching and Teacher Education*, 16 (2), 239-253. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(99\)00057-8](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(99)00057-8).
- Can, E., ve Baksi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi* 2(1), 86-101. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17664> adresinden erişilmiştir.
- Celep, C. (2001). Sınıf yönetiminde öğretmen-öğrenci ilişkisi. *Çağdaş Eğitim*, 284, 1-12. <http://www.tekisik.org/cagdas-egitim-dergisi> adresinden erişilmiştir.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* [Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches]. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.), Ankara: Siyasal Kitabevi. (2009).
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Demirtaş, H. (2005). *Sınıf yönetiminin temelleri, etkili sınıf yönetimi*. H. Kiran (Ed.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, Z., ve Kahveci, G. (2010). Öğrenci algılarına göre 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 18-29. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787071> adresinden erişilmiştir.
- Denkdemir, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkında görüşleri ve bir uygulama* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ding, M., Y. Li, X. Li., & Kulm, G. (2008). Chinese teachers' perceptions of students' classroom misbehaviour. *Educational Psychology*, 28(3), 305-324.
- Ekici, G. (2007). Sınıfta zamanın etkili yönetimi. M. Ç. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (s. 124-127). Ankara: Ekinoks Danışmanlık Hiz. ve B. Y.
- Emmer, E. T., & Gerwels, M. C. (2005, April) Establishing classroom management for cooperative learning. *Annual meeting of the american educational research association, Montreal, Canada Bildirisi*, April 2005. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 490 457).
- Erdem, H. (2016). *İlkokul öğretmenlerinin istenemeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemler* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Erden, M. (2008). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erdoğan, İ. (2011). *Sınıf yönetimi* (14. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ertürk, S. (1986). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Evers, W. J. G., Tomic, W., & Brouwers, A. (2004). Burnout among teachers students' and teachers perception compared. *School Psychology International*, 25(2), 131-148. <http://doi.org/10.1177/0143034304043670>.
- Güçlü, N. (2001). *İletişim*. Ankara: Nobel.
- Güder, S. Y., Alabay, E., ve Güner, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları davranış problemleri ve kullandıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 17(1), 414-430.
- Gülşen, C. (2011). *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Hemde, A. (2010). *İlköğretim okulları 1-5. sınıflarda karşılaşılan disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve tutumları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ho, C., & Leung, J. (2002). Disruptive classroom behaviors of secondary and primary school students. *Journal of Educational Research*, 17(2), 219-233.
- Ho, I. T. (2004). A comparison of Australian and Chinese teachers' attributions for student problem behaviors. *Educational Psychology*, 24(3), 375-391.
- Johansen, A., Little, S. G., & Little, A. A. (2011). An examination of new Zealand teachers' attributions and perceptions of behaviour, classroom management and the level of formal teacher training received in behaviour management. *Kairaranga*, 12(2), 3-12. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ954698.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Karagöz, Y., ve Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 81-98.
- Kaya, N. G., ve Ataman, A. (2017). Üstün yetenekli öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 835-853.
- Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin baş edebilme yöntem ve teknikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kırbaş, Ş. ve Atay, A. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 517-538. <https://turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=12451> adresinden erişilmiştir.
- Kökdemir, H. (2004). Öfke ve öfke kontrolü. *Pivolka*, 3(17), 7-10. https://elyadal.org/pivolka/12/PIVOLKA_12_02.pdf adresinden erişilmiştir.
- Kushner, S. N. (1993). *Teacher efficacy and pre-service teachers: A construct validation*. ERIC Document Reproduction Service No. ED356265.
- Marzano, R. J. (2003). *What works in schools: Translating research into action*. Alexandria, us: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Medikoğlu, O., ve Dalaman, O. (2018). Öğretmenlerinin derste karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik çözüm stratejileriyle ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 20-32.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An expanded source book qualitative data analysis*. London: Sage.
- Oliver, J. M., & Reschly, D. J. (2007). Effective classroom management: Teacher preparation and professional development. *National Comprehension Center for Teacher Quality*, 1-21. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED543769.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Özsoy, O. (2003). *Etkin öğretmen etkin öğrenci etkin eğitim*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Pagliari, M. M. (2011). *Educator or bully?: Managing the 21st century classroom*. Lanham, Md: Rowman & Littlefield Education.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* [Qualitative Research and Evaluation Methods]. M. Bütün ve S.B. Demir (Çev. Ed.), Ankara: Pegem Akademi. (2002).
- Sadık, F. (2000). *İlköğretim 1. aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sadık, F., ve Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 115-138. <https://turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=7585> adresinden erişilmiştir.
- Sarıtaş, M. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme, sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. L. Küçükahmet (Ed.), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sucuoğlu, B., Demirtaşlı, N., ve Güner, N. (2009). *Kaynaştırma sınıflarında çalışan sınıf öğretmenlerinin önleyici sınıf yönetimi bilgi ve becerilerinin değerlendirilmesi* (2008-2009) TÜBİTAK Destekli Araştırma Projesi, Proje No: 108K-183.
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1990). *Basics of qualitative research: grounded theory procedures and techniques*. USA: Sage.

- Sun, R. C. (2014). Teachers' and students' causal explanations for classroom misbehavior: Similarities and differences. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 8(2), 409-415.
- Sun, R. C., & Shek, D. T. (2012). Positive youth development, life satisfaction and problem behaviour among Chinese adolescents in Hong Kong: A replication. *Social Indicators Research*, 105(3), 541-559. <http://doi.org/10.1007/s11205-011-9786-9>
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1492675> adresinden erişilmiştir.
- Şahin, S. ve Arslan, M. C. (2014). Öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullanılan öğretmen stratejilerinin öğrenciler üzerindeki etkileri. *Turkish Studies*, 9(2), 1399-1415. https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=203471305_78%C5%9EahinSevilay-vd-sos-1399-1415.pdf&key=17188 adresinden erişilmiştir.
- Teddle, C., ve Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. Y.Dede ve S.B. Demir (Çev.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 49-70). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Turan, S. (2004). Yönetimle ilgili temel teori ve yaklaşımlar. S. Turan ve M. Şişman. (Ed.), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Uğurlu, C. T., Doğan, S., Şöförtakımcı, G., Ay, D., ve Zorlu, H. (2014). Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 577-602. https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=777838635_32Do%C4%9FanSoner%20-vd-sos-577-602.pdf&key=17224 adresinden erişilmiştir.
- Walters, J., & Frei, S. (2007). *Managing classroom behavior and discipline*. Huntington Beach, CA: Shell Education.
- Watkins, C., & Wagner, P. (2000). *Improving school behaviour*. London: Paul Chapman Publishing.
- Yalçinkaya, M. ve Tombul, Y. (2002). İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin algı ve gözlemler. *Ege Eğitim Dergisi*. 1(2), 1-10. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/57144> adresinden erişilmiştir.
- Yegen, M. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bayburt.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, N. (2008). Dersin akışını bozan istenmeyen davranışları yönetme stratejilerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-38. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/67718> adresinden erişilmiştir.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. (2nd ed.). London: Sage.
- Yumuşak, G., ve Balcı, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 21(40), 223-254. <http://doi.org/10.31795/baunsobed.489128>.